

Warszawa, 31 marca 2020 r.

OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA A PRAWO DO PRACY
OPINIA STOWARZYSZENIA INTERWENCJI PRAWNEJ

Na podstawie art. 15 ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm. – dalej: u.u.c.o.) osobie, której na obszarze kraju pochodzenia grozi realne ryzyko doznania poważnej krzywdy udziela się w Polsce ochrony uzupełniającej.

Ochrona uzupełniająca jest udzielana bezterminowo, jej beneficjent może zostać jej pozbawiony jedynie w przypadkach enumeratywnie wskazanych w art. 22 u.u.c.o.

Z kolei zgodnie z art. 89i ust. 2 u.u.c.o., cudzoziemcowi, który na terytorium RP został objęty ochroną uzupełniająca wydaje się kartę pobytu – jako dokument potwierdzający jego tożsamość, legalne przebywanie w Polsce oraz uprawnienie do wielokrotnego przekraczania granicy bez konieczności uzyskania wizy (łącznie z dokumentem podróży).

Należy w tym miejscu podkreślić, że źródłem prawa do bezterminowego pobytu na terytorium RP jest decyzja przyznająca ochronę uzupełniająca, nie zaś karta pobytu. Cudzoziemcy, którzy korzystają z ochrony uzupełniającej na terytorium RP obowiązani są do dokonywania wymiany karty pobytu po upływie 2 lat okresu jej ważności. **Nie świadczy to jednakże w żadnym wypadku o istnieniu związku pomiędzy ważnością takiego dokumentu identyfikacyjnego, a prawem jego posiadaczy – osób, którym została udzielona w Polsce ochrona uzupełniająca – do legalnego pobytu na obszarze RP.** Czynność wymiany karty pobytu ma charakter zbliżony do procedury odnawiania przez obywateli polskich dowodów osobistych po upływie terminu ich ważności, co jednakże nigdy nie wpływa na status prawny ich posiadaczy.

Cudzoziemiec, posiadający decyzję o przyznaniu ochrony uzupełniającej, posiada prawo do pracy na terytorium RP bez zezwolenia, co wynika z art. 87 ust. 1 pkt 2 ustawy z dn. 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm. – dalej: u.p.z.): (...) *Cudzoziemiec jest uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli: (...) udzielono mu ochrony uzupełniającej w Rzeczypospolitej Polskiej.*

Należy zwrócić uwagę na okoliczność, że cytowany powyżej przepis stanowi regulację szczególną do normy prawnej wyrażonej w przepisie art. 88 u.p.z., gdzie określono katalog sytuacji, w których – dla zgodnego z prawem wykonywanie pracy przez cudzoziemca – wymagane jest uprzednie uzyskanie przez niego zezwolenia na pracę. Zarówno wykładnia językowa, jak i – stosowana pomocniczo – wykładnia funkcjonalna i systemowa przywołanych powyżej przepisów pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, iż ustawodawca polski zwolnił cudzoziemców, którym została udzielona ochrona uzupełniająca z obowiązku uzyskiwania zezwolenia na pracę, otwierając tym samym dostęp do polskiego rynku pracy dla tej kategorii osób. Osoby korzystające z ww. zezwolenia mogą wykonywać pracę na tych samych warunkach i prawach, które obowiązują w stosunku do obywateli polskich, w szczególności – wykonywać zatrudnienie zarówno na podstawie stosunków cywilnoprawnych, jak i umowy o pracę, w tym zawieranej na czas nieokreślony. **Na legalność zatrudnienia nie wpływa fakt tymczasowego braku posiadania ważnej karty pobytu, spowodowany np. nadmierną przewlekłością, niezawinioną przez cudzoziemca, w procesie jej wydawania przez stosowny urząd, gdyż prawo pracy wynika z posiadania ochrony uzupełniającej, nie zaś ważnej karty pobytu.**

Reasumując, osoba, której Polska przyznała ochronę uzupełniająca, posiada prawo bezterminowego pobytu na terytorium RP oraz prawo do wykonywania pracy bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę. Korzystanie z tych uprawnień nie zostało uzależnione od posiadania ważnej karty pobytu.